

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδοτήσεως: 31/2015
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΤ'
Συνεδρίαση της 10^{ης} Φεβρουαρίου 2015**

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Πέτρος Τριανταφυλλίδης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Ιωάννης Διονυσόπουλος, Παρασκευάς Βαρελάς, Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Βασιλική Τύρου, Κουήν-Τακουή Χουρμουζιάν, Ελένη Σβολοπούλου, Σταύρος Σπυρόπουλος, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Ευθυμία Ε. Γκαράνη, Πάρεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Αρ. Ερωτήματος: το με αρ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΒΜΑ/ΤΑΧΜΑΕ/223368/131565/7913/2804/18-8-2014 έγγραφο του Τμήματος Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιογνωστικής Έρευνας Δ/σης Βυζαντινών & Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων της Γεν. Δ/σης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται αν η υπηρεσία μπορεί να χορηγήσει αντίγραφο αρχιτεκτονικής μελέτης αποκατάστασης οικίας, που εγκρίθηκε με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, προς τον ιδιοκτήτη όμορου ακινήτου, για την οποία χορήγηση η ιδιοκτήτρια της οικίας προβάλλει αντιρρήσεις λόγω πνευματικής ιδιοκτησίας της μελέτης.

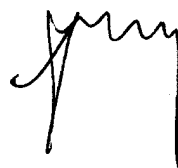
Επί του ανωτέρω ερωτήματος το ΣΤ' Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους γνωμοδοτεί ως ακολούθως:

-I-

Με την με αρ. πρωτ. 149656/89270/5084/1829/10-6-2014 αίτησή του προς τη Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων (ΔΒΜΑ) του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (ήδη Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων), ο Δ.Α., επικαλούμενος την ιδιότητά του ως ιδιοκτήτη του όμορου ακινήτου, ζήτησε να του χορηγηθούν όλα τα έγγραφα των συναρμόδιων υπηρεσιών καθώς και τα σχέδια της αρχιτεκτονικής μελέτης του αρχιτέκτονα Κ.Μ., σχετικά με την αποκατάσταση παλαιάς πέτρινης οικίας στη Χώρα της Πάτμου, φερόμενης ιδιοκτησίας της Λ.Γ., η οποία μελέτη είχε υποβληθεί προς εξέταση από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (ΚΑΣ) του Υπουργείου.

Με το με αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΒΜΑ/ΤΧΜΑΕ/149656/89270/5084/1829/12-6-2014 έγγραφό της, η υπηρεσία χορήγησε προς τον Δ.Α. αντίγραφο του εισηγητικού εγγράφου της 4^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων (ΕΒΑ) Δωδεκανήσου, με το οποίο είχε διαβιβαστεί η αρχιτεκτονική μελέτη στην υπηρεσία προς εισαγωγή της υπόθεσης στο ΚΑΣ, γνώρισε δε προς τον αιτούντα ότι η μελέτη θα του χορηγηθεί *«όταν αυτή ενσωματωθεί σε διοικητικό έγγραφο, με τη μορφή εγκρίσεως ή μη, δηλαδή όταν έχει εξεταστεί από το ΚΑΣ και έχει εκδοθεί η σχετική Απόφαση»*.

Κατά τη συνεδρίαση της 17-6-2014, το ΚΑΣ γνωμοδότησε ομόφωνα υπέρ της έγκρισης της εν λόγω αρχιτεκτονικής μελέτης, ακολούθως δε εκδόθηκε η ΥΠΠΟΑ/ΓΔΠΑΚ/ΔΒΜΑ/ΤΑΧΜΑΕ/177323/105237/6074/2133/9-7-2014 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού με την οποία α) εγκρίθηκε η μελέτη και β) εξουσιοδοτήθηκε η 4^η ΕΒΑ Δωδεκανήσου για τη θεώρηση των σχεδίων αυτής. Ακολούθως, την 5-8-2014, τα σχέδια θεωρήθηκαν και σφραγίστηκαν από την 4^η ΕΒΑ με την σημείωση *«Εθεωρήθη σύμφωνα με την αριθ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΠΑΚ/ΔΒΜΑ/ΤΑΧΜΑΕ/177323/105237/6074/2133/9-7-2014 άδεια της 4^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχ/των*

my

Δωδ/σου» και απεστάλησαν προς τη φερόμενη ιδιοκτήτρια με κοινοποίηση προς (μεταξύ άλλων) τη ΔΒΜΑ, την υπηρεσία Πολεοδομίας Δήμου Καλυμνίων και τον συντάξαντα αρχιτέκτονα Κ.Μ. δυνάμει του με αρ. πρωτ. 6442/5-8-2014 εγγράφου της 4^{ης} ΕΒΑ.

Με την από 1-7-2014 αίτηση του ίδιου και την από 25-7-2014 αίτηση της δικηγόρου του, Μ.Φ., ο Δ.Α. επανυπέβαλε το αίτημά του περί χορήγησης αντιγράφου της μελέτης, σύμφωνα με την από 12-6-2014 απάντηση της ΔΒΜΑ, επισημαίνοντας ότι η υπόθεση είχε πλέον εξετασθεί από το ΚΑΣ και είχε ήδη εκδοθεί η σχετική εγκριτική Υπουργική Απόφαση.

Στο μεταξύ, η φερόμενη ιδιοκτήτρια Λ.Γ. κατέθεσε προς την υπηρεσία τη με αρ. πρωτ. 107344/6255/2190/14-7-2014 δήλωσή της, με την οποία δήλωσε τα εξής: *«Κατόπιν συνεννοήσεως με τον μηχανικό μου διαφωνώ ρητά και κατηγορηματικά να δοθούν στον κ. Α... αντίγραφα της μελέτης ούτε στη φάση που βρίσκεται τώρα η υπόθεσή μου στο ΚΑΣ ούτε όταν εκδοθεί η σχετική απόφαση. Είναι αναφαίρετο δικαίωμά μου διότι η μελέτη αποτελεί βάση του Ν. 2121/93 «πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτικά θέματα» (ΦΕΚ Α/25/04-03-1993), οπότε ο κ. Α... δεν έχει κανένα δικαίωμα να ζητά τη μελέτη».*

Στη συνέχεια ο Δ.Α. άσκησε, ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, την από 20-10-2014 αίτηση ακύρωσης κατά της εγκριτικής υπουργικής απόφασης και με την από 23-1-2015 αίτησή του ζήτησε να του χορηγηθεί η μελέτη *«ως αναγκαία για την αποτελεσματική άσκηση, εκ μέρους του, του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος στην παροχή δικαστικής προστασίας (άρθρο 20 παρ. 1 Συντ)».*

Ενόψει της προαναφερθείσας απαγορευτικής δήλωσης της φερόμενης ιδιοκτήτριας Λ.Γ., η υπηρεσία υπέβαλε το ερευνώμενο ερώτημα.

-II-

(A) Στα άρθρα 5Α παρ. 1, 10 παρ. 1, 3 και 20 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος 1975/1986/2001 ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

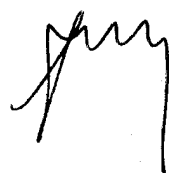
«Άρθρο 5Α 1. Καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως νόμος ορίζει. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό είναι δυνατόν να επιβληθούν με νόμο μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας, καταπολέμησης του εγκλήματος ή προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων.....

Άρθρο 10 1. Καθένας ή πολλοί μαζί έχουν το δικαίωμα, τηρώντας τους νόμους του Κράτους, να αναφέρονται εγγράφως στις αρχές, οι οποίες είναι υποχρεωμένες να ενεργούν σύντομα κατά τις κείμενες διατάξεις και να απαντούν αιτιολογημένα σε εκείνον, που υπέβαλε την αναφορά, σύμφωνα με το νόμο. 2. .... 3. Η αρμόδια υπηρεσία ή αρχή υποχρεούται να απαντά στα αιτήματα για παροχή πληροφοριών και χορήγηση εγγράφων, ιδίως πιστοποιητικών, δικαιολογητικών και βεβαιώσεων μέσα σε ορισμένη προθεσμία, όχι μεγαλύτερη των 60 ημερών, όπως νόμος ορίζει. Σε περίπτωση παράδοσης άπρακτης της προθεσμίας αυτής ή παράνομης άρνησης, πέραν των άλλων τυχόν κυρώσεων και έννομων συνεπειών, καταβάλλεται και ειδική χρηματική ικανοποίηση στον αιτούντα, όπως νόμος ορίζει.

Άρθρο 20 1. Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει.....»

Στο άρθρο 5 του ν. 2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 45/9-3-1999), όπως ισχύει, ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 5 1. Κάθε ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα, ύστερα από γραπτή αίτησή του, να λαμβάνει γνώση των διοικητικών εγγράφων. Ως διοικητικά

μ

έγγραφα νοούνται όσα συντάσσονται από τις δημόσιες υπηρεσίες, όπως εκθέσεις, μελέτες, πρακτικά, στατιστικά στοιχεία, εγκύκλιες οδηγίες, απαντήσεις της Διοίκησης, γνωμοδοτήσεις και αποφάσεις. 2. Όποιος έχει ειδικό έννομο συμφέρον δικαιούται, ύστερα από γραπτή αίτησή του, να λαμβάνει γνώση των ιδιωτικών εγγράφων που φυλάσσονται στις δημόσιες υπηρεσίες και είναι σχετικά με υπόθεσή του η οποία εκκρεμεί σε αυτές ή έχει διεκπεραιωθεί από αυτές. 3. Το κατά τις προηγούμενες παραγράφους δικαίωμα δεν υφίσταται στις περιπτώσεις που το έγγραφο αφορά την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτου, ή αν παραβλάπτεται απόρρητο το οποίο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις. Η αρμόδια διοικητική αρχή μπορεί να αρνηθεί την ικανοποίηση του δικαιώματος τούτου αν το έγγραφο αναφέρεται στις συζητήσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, ή αν η ικανοποίηση του δικαιώματος αυτού είναι δυνατόν να δυσχεράνει ουσιωδώς την έρευνα δικαστικών, διοικητικών, αστυνομικών ή στρατιωτικών αρχών σχετικώς με την τέλεση εγκλήματος ή διοικητικής παράβασης. 4. Το δικαίωμα των παρ. 1 και 2 ασκείται : α) με μελέτη του εγγράφου στο κατάστημα της υπηρεσίας ή β) με χορήγηση αντιγράφου, εκτός αν η αναπαραγωγή τούτου μπορεί να βλάψει το πρωτότυπο. Η σχετική δαπάνη αναπαραγωγής βαρύνει τον αιτούντα, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά. .... 5. Η άσκηση του κατά τις παρ. 1 και 2 δικαιώματος γίνεται με την επιφύλαξη της ύπαρξης τυχόν δικαιωμάτων πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας. 6. Η χρονική προθεσμία για τη χορήγηση εγγράφων κατά τις παραγράφους 1 και 2 ή την αιτιολογημένη απόρριψη της σχετικής αίτησης του πολίτη είναι είκοσι (20) ημέρες».

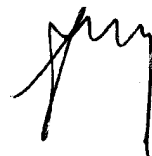
Στις διατάξεις των άρθρων 1, 2 παρ. 1, 3 παρ. 1, 4 παρ. 1, 6 παρ. 1 και 24 του ν. 2121/1993 «Πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα» (ΦΕΚ Α' 25/4-3-1993) ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

2

«Άρθρο 1 Πνευματική ιδιοκτησία 1. Οι πνευματικοί δημιουργοί με τη δημιουργία του έργου, αποκτούν πάνω σ' αυτό Πνευματική ιδιοκτησία, που περιλαμβάνει, ως αποκλειστικά και απόλυτα δικαιώματα, το δικαίωμα της εκμετάλλευσης του έργου (περιουσιακό δικαίωμα) και το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού τους δεσμού προς αυτό (Ηθικό δικαίωμα). 2. Τα δικαιώματα αυτά περιλαμβάνουν τις εξουσίες, που προβλέπονται στα άρθρα 3 και 4 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 2 Αντικείμενο του Δικαιώματος 1. Ως έργο νοείται κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή, ιδίως τα γραπτά ή προφορικά κείμενα, ... , τα έργα των εικαστικών τεχνών, στα οποία περιλαμβάνονται τα σχέδια, ..., τα αρχιτεκτονικά έργα, ..., οι χάρτες, τα τρισδιάστατα έργα που αναφέρονται στη γεωγραφία, την τοπογραφία, την αρχιτεκτονική ή την επιστήμη.....

Άρθρο 3 Το περιουσιακό Δικαίωμα 1. Το περιουσιακό Δικαίωμα δίνει στους δημιουργούς ιδίως την εξουσία (δικαίωμα) να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν: α) Την ..... αναπαραγωγή των έργων τους ..... β) Τη μετάφραση των έργων τους γ) Τη διασκευή, την προσαρμογή ή άλλες μετατροπές των έργων τους. δ) ..... τη διανομή τους στο κοινό ..... ε) Την εκμίσθωση και το δημόσιο δανεισμό, ... στ) Τη δημόσια εκτέλεση των έργων τους. ζ) Τη μετάδοση ή αναμετάδοση των έργων τους στο κοινό με τη ραδιοφωνία και την τηλεόραση, με ηλεκτρομαγνητικά κύματα ή με καλώδια ..... η) Την παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο,.....θ) την εισαγωγή αντιτύπων των έργων τους που παρήχθησαν στο εξωτερικό χωρίς τη συναίνεση του δημιουργού .....

14

Άρθρο 4 Το Ηθικό δικαίωμα 1. Το Ηθικό δικαίωμα δίνει στο δημιουργό ιδίως τις εξουσίες: α) της απόφασης για το χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο κατά τους οποίους το έργο θα γίνει προσιτό στο κοινό (δημοσίευση) β) της αναγνώρισης της πατρότητάς του πάνω στο έργο ..... γ) της απαγόρευσης κάθε παραμόρφωσης, περικοπής ή άλλης τροποποίησης ..... δ) της προσπέλασης στο έργο του, ... ε) ..... της υπαναχώρησης από συμβάσεις μεταβίβασης του περιουσιακού δικαιώματος ....

Άρθρο 6 Αρχικός Δικαιούχος 1. Ο δημιουργός ενός έργου είναι ο Αρχικός Δικαιούχος του περιουσιακού και του ηθικού δικαιώματος επί του έργου....

Άρθρο 24 Αναπαραγωγή για σκοπούς δικαστικών ή διοικητικών. Επιτρέπεται, χωρίς την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή, η αναπαραγωγή έργου για να χρησιμοποιηθεί σε δικαστική ή διοικητική διαδικασία, στο μέτρο που δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο σκοπό.

(B) Από τις ανωτέρω διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, συνάγονται τα ακόλουθα:

(i) Με το ως άνω άρθρο 5 ν. 2690/1999 ρυθμίζεται το δικαίωμα γνώσης των διοικητικών εγγράφων, δηλ. η, κατ' αρχήν αναγνωριζόμενη από την έννομη τάξη, δυνατότητα κάθε φορέα συναλλασσόμενου με τη Διοίκηση, να πληροφορείται το περιεχόμενο των διοικητικών εγγράφων είτε με μελέτη του εγγράφου στο κατάστημα της υπηρεσίας είτε με χορήγηση αντιγράφου αυτού καταβάλλοντας τη σχετική δαπάνη αναπαραγωγής του. Το δικαίωμα αυτό, το οποίο με στενότερο περιεχόμενο είχε υπάρξει αντικείμενο ρύθμισης του προϊσχύσαντος ν. 1599/1986 (άρθρο 16), αποτελεί ειδικότερη έκφανση του δικαιώματος στην πληροφόρηση που ευρίσκει έρεισμα στις προαναφερθείσες Συνταγματικές διατάξεις, τυγχάνει άμεσης εφαρμογής και έχει ως αποδέκτη όλες τις δημόσιες αρχές (Γνμ. ΝΣΚ 727/2012 Ολομ, 354/2006 Ολομ, 95/2012).

(ii) Κατά την έννοια του β' εδαφ. της παρ. 1 του προαναφερθέντος άρθρου 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, ως «διοικητικά έγγραφα»

νοούνται **α)** τα έγγραφα που συντάσσονται από τις δημόσιες υπηρεσίες, όπως οι εκθέσεις, οι μελέτες, τα πρακτικά, τα στατιστικά στοιχεία, οι εγκύκλιες οδηγίες, οι απαντήσεις της Διοίκησης, οι γνωμοδοτήσεις και αποφάσεις, κατά την ενδεικτική αναφορά αυτών στη διάταξη (βλ. τη διατύπωση του νόμου «όπως») και έχουν το ελάχιστο εννοιολογικό στοιχείο του διοικητικού εγγράφου, ήτοι έκδοση από διοικητική αρχή, ημερομηνία, υπογραφή και αρ. πρωτοκόλλου (βλ. Γ.Α.Τάχος, *Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο 1996*, σελ. 510, Ν. Παπαδοπούλου, *Το δικαίωμα γνώσης των διοικητικών εγγράφων, Διοικητική Δίκη 1996*, σελ. 1373 επ. Γνμ. ΝΣΚ 148/2014, 140/2013, 354/2006 Ολομ, 610/2001, 723/2000 Ολομ. 383/2000) και **β)** τα έγγραφα που δεν συντάχθηκαν μεν από όργανα της Διοίκησης αλλά υποβλήθηκαν από ιδιώτες, ευρίσκονται σε αρχεία δημόσιας υπηρεσίας και απέβαλαν τον ιδιωτικό τους χαρακτήρα, εμπίπτοντα έτσι στην έννοια του δημοσίου (διοικητικού) εγγράφου, είτε διότι υποβλήθηκαν προς έγκριση και σφράγιση από τη Διοίκηση, όπως συμβαίνει με τη μελέτη εφαρμογής που υποβάλλει ανάδοχος κοινοπραξία μετά τη δημοπράτηση του έργου και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της σύμβασης (Γνμ ΝΣΚ 243/2000), ή τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων που υποβάλλεται προς έγκριση για την, εν συνεχεία, χορήγηση άδειας εγκατάστασης επιχείρησης (Γνμ ΝΣΚ 135/2010, 321/1995), είτε διότι χρησιμοποιήθηκαν/λήφθηκαν υπόψη για τον καθορισμό της διοικητικής δράσης ή τη διαμόρφωση κρίσης του διοικητικού οργάνου, όπως συμβαίνει με τα γραπτά δοκίμια που βαθμολογήθηκαν και οδήγησαν στο αποτέλεσμα του διαγωνισμού (Γνμ ΕιςΑΠ 2/2003, ΝΣΚ 166/2007, 95/2012Ατομ.), ή τα στοιχεία του φακέλου που υπέβαλε συνυποψήφιος του αιτούντα για ανάθεση μελέτης και ελήφθησαν υπόψη για την αξιολόγησή του (ΝΣΚ 606/1997 Ατομ.), ή ενσωματώθηκαν στο διοικητικό έγγραφο, όπως συμβαίνει με τα σχέδια τεχνικής μελέτης που ενσωματώνονται στην οικοδομική άδεια που αναφέρεται σ' αυτά (Γνμ ΝΣΚ 277/1990), ή με τα αρχιτεκτονικά σχέδια κτιρίου επιχείρησης που ελέγχθηκαν και θεωρήθηκαν από τη Διοίκηση και με βάση αυτά χορηγήθηκε η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας της επιχείρησης (Γνμ ΝΣΚ 542/1994), ή περιλαμβάνουν την αιτιολογία μίας διοικητικής απόφασης, όπως συμβαίνει με την καταγγελία που στηρίζει διοικητική πράξη επιβολής

14
προστίμου (Γνμ ΝΣΚ 482/1995 Ολομ), ή βιογραφικά σημειώματα που απετέλεσαν άμεσα ή έμμεσα περιεχόμενο των πρακτικών αξιολόγησης (Γνμ ΝΣΚ 436/1992).

(iii) Για τη θεμελίωση του δικαιώματος γνώσης των διοικητικών εγγράφων αρκεί η συνδρομή εύλογου ενδιαφέροντος, όπως προκύπτει από τη διατύπωση του νόμου («κάθε ενδιαφερόμενος») και αναφέρεται και στην εισηγητική έκθεση αυτού. Ως «εύλογο» θεωρείται το ενδιαφέρον που προκύπτει, κατά τρόπο αντικειμενικό, από την ύπαρξη μίας συγκεκριμένης προσωπικής έννομης σχέσης που συνδέει τον αιτούντα με το περιεχόμενο του διοικητικού εγγράφου, του οποίου ζητά να λάβει γνώση (ΣΤΕ 3938/2013, 3130/2000, 1214/2000, ΝΣΚ 548/2008, 390/2007Ατομ, 354/2006ΟΛ, 92/2005, 620/1999, 482/1995ΟΛ).

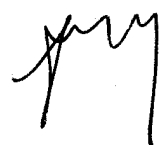
(iv) Η τυχόν απόρριψη της αίτησης από τη Διοίκηση πρέπει να φέρει αιτιολογία αναφερόμενη κατά συγκεκριμένο τρόπο στη συνδρομή του, προβλεπόμενου στο νόμο, λόγου απόρριψης, η δε άρνηση γνωστοποίησης στον ενδιαφερόμενο των αιτούμενων διοικητικών εγγράφων (ρητή ή σιωπηρή) συνιστά εκτελεστή διοικητική πράξη, που γεννά ακυρωτική διαφορά, υποκείμενη σε αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ 3938/2013, 1400/1992, 11397/1993, Γνμ ΝΣΚ 727/2001).

(v) Από τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του ν. 2121/1993 «πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα» συνάγεται ότι το έργο, ως πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή προσιτή στις αισθήσεις, προστατεύεται ως πνευματική ιδιοκτησία, εφόσον ανταποκρίνεται στις προϋποθέσεις της γενικής ρήτρας του άρθρου 2 παρ. 1, δηλαδή εφόσον είναι πρωτότυπο. Η πρωτοτυπία δηλ. αποτελεί βασική προϋπόθεση της προστασίας του νόμου, ο οποίος όμως (με εξαίρεση τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών του άρθρου 2 παρ. 3) δεν δίνει ορισμό αυτής αλλά αφήνει στην επιστήμη και στη νομολογία τον σχετικό προσδιορισμό. Βασικό κριτήριο είναι η προσωπική συμβολή, χάρη στην οποία το έργο παρουσιάζει μια ατομική ιδιομορφία ή ένα ελάχιστο όριο "δημιουργικού ύψους", έτσι ώστε να ξεχωρίζει και να διαφοροποιείται από τα έργα της καθημερινότητας ή από άλλα

παρεμφερή γνωστά έργα (ΑΠ 1239/2011 Ποιν, 152/2005, 257/1995, ΕφΑΘ 4793/2009, 885/2009, 5863/2008, 6234/2007, κ. Κουμάντου Πνευματική Ιδιοκτησία σελ. 20, 21 και 98, Μ.-Θ. Μαρίνου, Πνευματική Ιδιοκτησία, 2004, αρ. 145 επ., σελ. 76, Δ. Καλλινίκου, Πνευματική Ιδιοκτησία & Συγγενικά Δικαιώματα, 2005, αρ. 21 επ., σελ. 27, Π. Κοριατοπούλου-Αγγέλη και Χ. Τσίγκου, Λεξικό Πνευματικής Ιδιοκτησίας, Λημματογραφημένη ερμηνεία, 2008, σελ.419).

Στην ενδεικτική απαρίθμηση του άρθρου 2 παρ. 1 του ν. 2121/1993 αναφέρονται τα αρχιτεκτονικά έργα, τα οποία, συνεπώς, συνιστούν πνευματικό δημιούργημα προστατευόμενο στο σύνολό του ή ως τμήμα, υπό την προϋπόθεση της πρωτοτυπίας περί (μεταξύ άλλων) την επιλογή των διαστάσεων, των όγκων, του σχήματος, των υλικών, των χρωμάτων, της διαρρύθμισης των χώρων, της αισθητικής εναρμόνισης με το περιβάλλον κλπ., ενώ δεν προστατεύονται στοιχεία που έχουν καταστεί κοινά ή των οποίων η χρήση επιβάλλεται από τεχνικούς λόγους ή κοινότυπες λύσεις σε τεχνικά προβλήματα (Π. Κοριατοπούλου-Αγγέλη και Χ. Τσίγκου Πνευματική Ιδιοκτησία 2008 σελ. 60 επ.)

(vi) Το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας απαρτίζεται τόσο από το περιουσιακό όσο και από το ηθικό δικαίωμα, από αμφότερα τα οποία αντλούνται επιμέρους εξουσίες υπέρ του δημιουργού, όπως αυτές ενδεικτικά αναφέρονται στις προεκτεθείσες διατάξεις των άρθρων 3 και 4 ν. 2121/1993. Ωστόσο, η πνευματική ιδιοκτησία δεν αποτελεί χώρο απορρήτου, που παραβιάζεται από τη θέαση και γνώση του περιεχομένου του προστατευόμενου έργου, αλλά συνιστά ένα έννομο πλέγμα προστασίας περιουσιακών και ηθικών δικαιωμάτων, ως παραβίαση των οποίων πρέπει να νοείται η χωρίς άδεια χρήση, κάρπωση, επίδειξη ή επέμβαση επί του έργου. Η θέση αυτή προκύπτει εξάλλου α) από το γεγονός ότι η μόνη εξαίρεση στη χορήγηση εγγράφων αναφέρεται περιοριστικά στην παρ. 3 του άρθρου 5 ν. 2690/1999 και αφορά στα έγγραφα που αφορούν στην ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτων ή σε προστατευόμενο από τη νομοθεσία απόρρητο, οι δε περιορισμοί του β' εδ. της ίδιας παραγράφου (:άρνηση της Διοίκησης να χορηγήσει στοιχεία που αφορούν στις συζητήσεις του Υπουργικού Συμβουλίου,

17

ή είναι δυνατόν να δυσχεράνουν ουσιωδώς την έρευνα δικαστικών, διοικητικών, αστυνομικών ή στρατιωτικών αρχών) τίθενται κατά τρόπο δυνητικό και περιοριστικό (σε αντίθεση με τον προϊσχύσαντα ν. 1599/1986, που προέβλεπε δυνατότητα πρόβλεψης με υπουργική απόφαση και άλλων τέτοιων κατηγοριών εγγράφων) και β) από τη διαφορά μεταξύ αφενός της διατύπωσης της παρ. 3 του άνω άρθρου 5, όπου το σχετικό δικαίωμα γνώσης αφαιρείται στις παραπάνω περιπτώσεις εγγράφων (βλ. διατύπωση του νόμου «*δεν υφίσταται*») και αφετέρου της διατύπωσης της παρ. 5 του ίδιου άρθρου, όπου το δικαίωμα ασκείται «*με την επιφύλαξη*» δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Τα ανωτέρω, σε συνδυασμό προς τη σπουδαιότητα του δικαιώματος και το γεγονός ότι ο νεότερος νομοθέτης σκόπευσε στην πλήρη διαφάνεια της δράσης της Διοίκησης και ο εφαρμοστής της διάταξης δε νομιμοποιείται να θέτει περιορισμούς στην άσκηση του δικαιώματος γνώσης των εγγράφων με συστατικές ερμηνείες (*ΣΤΕ 1/1993, Γνμ ΝΣΚ 535/2008 Ολομ*), οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το δικαίωμα γνώσης εγγράφων, που συνιστούν προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας, ασκείται απρόσκοπτα υπό τους όρους του άρθρου 5 ν. 2690/1990, χωρίς ωστόσο να συνεπιφέρει άρση ή περιορισμό ή μεταβίβαση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας του δημιουργού (*Γνμ ΝΣΚ 106/1999*).

(vii) Περαιτέρω, σε πολλές περιπτώσεις, η δυνατότητα πρόσβασης στα διοικητικά στοιχεία αποτελεί αναγκαία και λογική προϋπόθεση για την άσκηση του συνταγματικού δικαιώματος της δικαστικής προστασίας του άρθρου 20. Και τούτο, διότι, για να είναι η παροχή έννομης προστασίας αποτελεσματική, θα πρέπει να παρέχεται με τέτοιο τρόπο και σε τέτοιο χρόνο, ώστε να εξασφαλίζεται η έγκαιρη απονομή της δικαιοσύνης. Συνεπώς, ο πολίτης, ενόψει της δίκης, θα πρέπει να έχει πρόσβαση στα διάφορα στοιχεία, ώστε να αντλήσει όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες και το αποδεικτικό υλικό που θα του δώσει τη δυνατότητα να προστατεύσει τα συμφέροντά του ενώπιον του δικαστή με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο (*Α. Τάχος, Η πρόσβαση στα*

διοικητικά στοιχεία σ. 290 επ., Χ. Δετσαρίδης Το δικαίωμα γνώσης των διοικητικών εγγράφων, 2006 σελ. 26 επ.).

Ειδικά αναφορικά με τα προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας, ο νομοθέτης του ν. 2121/1993 ρύθμισε τη σύνδεση αυτή μεταξύ του δικαιώματος δικαστικής προστασίας και του δικαιώματος πρόσβασης στα διοικητικά στοιχεία με τη διάταξη του άρθρου 24, σύμφωνα με την οποία η αναπαραγωγή έργου, που συνιστά προϊόν προστατευόμενης πνευματικής ιδιοκτησίας, επιτρέπεται χωρίς καν την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί αυτό σε δικαστική ή διοικητική διαδικασία στο μέτρο που δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο σκοπό.

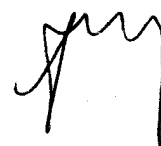
-III-

Από τα ανωτέρω παρέπονται τα εξής:

α) Η αρχιτεκτονική μελέτη του αρχιτέκτονα Κ.Μ. σχετικά με την αποκατάσταση παλαιάς πέτρινης οικίας στη Χώρα της Πάτμου, φερόμενης ιδιοκτησίας της Λ.Γ., η οποία χρησιμοποιήθηκε από τη Διοίκηση για την έκδοση της εγκριτικής ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΒΜΑ/ΤΑΧΜΑΕ/177323/105237/6074/2133/9-7-2014 απόφασης του Υπουργού Πολιτισμού, εμπίπτει στην έννοια του διοικητικού εγγράφου του άρθρου 5 παρ. 1 εδ. β' ν. 2690/1999, αν και συνετάγη από ιδιώτη. Συνεπώς, για την άσκηση του δικαιώματος γνώσης της εν λόγω μελέτης αρκεί η ύπαρξη εύλογου ενδιαφέροντος στο πρόσωπο του αιτούντα.

β) η υπηρεσία οφείλει να χορηγήσει αντίγραφο της εν λόγω μελέτης προς τον αιτούντα Δ.Α., ο οποίος διατηρεί σχετικό εύλογο ενδιαφέρον τόσο ως ιδιοκτήτης του όμορου ακινήτου όσο και ως διάδικος-αιτών στην ανοιγείσα δίκη της ενώπιον του ΣΤΕ αίτησης κατά της εγκριτικής της μελέτης Υπουργικής Απόφασης.

γ) και υπό την εκδοχή ότι η εν λόγω αρχιτεκτονική μελέτη αποτελεί αντικείμενο προστατευόμενου δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, (έχει δηλ. το στοιχείο της πρωτοτυπίας της παρ. 1 του άρθρου 2 ν. 2121/1993, ζήτημα που δεν προκύπτει από το ερευνώμενο ερώτημα και ούτε αποτελεί αντικείμενο της γνωμοδότησης), η απαγορευτική δήλωση της φερόμενης

27

ιδιοκτήτριας Λ.Γ. περί πνευματικής ιδιοκτησίας του αρχιτέκτονα Κ.Μ. επί της μελέτης, πέραν του ότι συνιστά επίκληση δικαιώματος τρίτου, δεν ασκεί επιρροή επί της υποχρέωσης της υπηρεσίας για τη χορήγηση αντιγράφου αυτής. Και τούτο, διότι αφενός μεν η χορήγηση αντιγράφου της αιτούμενης μελέτης προς τον Δ.Α. ασφαλώς δε δίνει προς αυτόν δυνατότητα χρήσης, κάρπωσης, επίδειξης ή επέμβασης επί του έργου χωρίς την άδεια του δημιουργού, ώστε να συνιστά παραβίαση του περιουσιακού και ηθικού δικαιώματός του επ' αυτής, αφετέρου δε, απολύτως δικαιολογείται η αναπαραγωγή αυτής (της μελέτης) προς το σκοπό της χρησιμοποίησής της στην ενώπιον του ΣΤΕ δίκη κατά της εγκριτικής της μελέτης Υπουργικής Απόφασης, χωρίς καν την άδεια του δημιουργού, κατά τη ρητή διάταξη του άρθρου 24 ν. 2121/1993.

-IV-

Κατόπιν όλων των ανωτέρω, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (ΣΤ' Τμήμα) γνωμοδοτεί ομόφωνα ότι στο τεθέν ερώτημα αρμόζει η απάντηση ότι η υπηρεσία οφείλει, υπό τους ορισμούς του άρθρου 5 ν. 2690/1999, να χορηγήσει προς τον Δ.Α. αντίγραφο της αρχιτεκτονικής μελέτης που εγκρίθηκε δυνάμει της ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΒΜΑ/ΤΑΧΜΑΕ/177323/ 105237/6074/ 2133/9-7-2014 απόφασης του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 16 - 2 - 2015

Ο Πρόεδρος του Τμήματος

Πέτρος Τριανταφυλλίδης
Αντιπρόεδρος του ΝΣΚ

Η Εισηγήτρια

Ευθυμία Ε. Γκαρανθή
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.